

SCLOVENE

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izloja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 895

Nadaljevanje bitke v Egiptu

Ponovni letalski napadi na Malto

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavljaja: Včeraj se je nadaljevala bitka v pokrajini vzhodno od Marsa Matruha. Protinapadi Osnih sil so zadeli izgube sovražnim oklepim kolonam.

Naše letalske skupine so v ponovnih ponočnih nastopih bombardirale letališče na Malti. Angleska letala so to noč napadla Genova. Posebno so bile zadete četrti v vzhodno-srednjem delu mesta, v katerih je bila povzročena občutna škoda. Dosedaj ugotovljene žrtve med civilnim prebivalstvom znašajo 20 mrtvih in 50 ranjenih. Zadržanje prebivalstva je bilo zelo disciplinirano. Najmanj 2 sovražna bombnika sta bila sestreljena.

Poslanica Duceju z italijansko-nemškega sestanka v Turinu

Rim, 7. novembra. AS. Duce je dobil naslednjo brzojavko:

V Turinu, ki ste ga vi, Duce, poklicali, naj bo vsem vzpodbuda in zgled na področju avtarkije, se je začelo prvo italijansko-nemško zborovanje za avtarkijo, ki ga prireja zavod za narodne avtarkijske razstave in pa Zveza nemških inženirjev iz Berlina. Vam, Duce, ki ste že zdavnaj trdili, da je brez gospodarske neodvisnosti tudi politična neodvisnost zelo v nevarnosti, ponavljajo italijanski in nemški prireditelji ter udeleženci zborovanja, da bodo tudi na področju avtarkije zadnji doseženi vsi cilji. Amice, državni podtajnik za korporacije, Balzarini, nadzornik PNF, Mazzini in Gianni, predsednik in podpredsednik zavoda za narodne avtarkijske razstave, Ude in Stobel, ravnatelja Zveze nemških inženirjev.

Peta obletnica pakta proti kominterni

Rim, 7. novembra. 6. novembra 1937 je bil v palači Chigi podpisan protokol, s katerim je Italija pristopila v lastnosti prve sopolisnice k paktu proti komunistični internacionali, ki sta ga leto prej podpisali Nemčija in Japonska.

Danes bi bilo odveč osvetljevati važnost diplomatske oblike, ki je postala zgodovinska zavest evropskih narodov in bistveni ter začetni element zveze, ki neločljivo druži Os z Japonsko. Pakt proti kominterni je istočasno politični in ideološki pakt. V njem se izraža volja narodov, da se bodo odločno do zadnje kaplje krvi borili proti ruskemu imperializmu v njegovi osudni in barbarski komunistični obleki. Ta pakt je eden izmed stebrov svetovne obnove. Boljševizem, judovstvo in bogataštvo so negativne oblike, ki se

Hitlerjev glavni stan, 7. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V zapadnem Kavkazu je vrgel presenetljiv krajevni napad sovražnika iz neke višinske postojanke. Nemski pehotni oddelki so zadobili v močnem deževju v žilavih borbah tudi severno od Tuapsija novo ozemlje.

Pri obrambi sovražnih protinapadov vzhodno od Alagira, je bilo v hudih borbah uničenih 30 sovjetskih oklepnih voz, letalstvo pa je uničilo oklepni vlak. Premik čet na georgijski vojaški cesti so letalski oddelki obmetavali z bombami.

V prostoru okrog Stalingrada so se vršile samo krajevne borbe. Bojna in sturmglavna letala so obstreljevala baterijske postojanke in kraje vzhodno od Volge.

V srednjem odseku vzhodnega bojišča so bili v napadalnih nastopih uničeni številni sovražnikovi bunkerji s posadkami vred.

Izhodišne postojanke in premikanje sovjetskih čet na področju izvirov reke Dvine in Volge je obstreljevalo letalstvo.

Na letališčih severovzhodno od Moskve so nastali po letalskih napadih veliki požari.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera je bila večja sovražnikova skupina po večdnevni borbi v izredno težkih terenskih prilikah obkoljena in uničena.

Težko topništvo kopne vojske je zažgalo elektrarno v Kronštadu.

V Egiptu trajajo hude borbe dalje. Lastni protinapadi so povzročili sovražnikom oklepni oddelkom težke izgube. Nemške in italijanske letalske sile so v zaporednih napadih obstreljevale motorizirane sile sovražnika med Marsa Matruhom in El Alameinom.

upirajo obnovi tolikšnih narodnih zvez in prihodni mednarodnega sporazuma, temelječega na resnični pravičnosti med narodi.

Pakt proti kominterni je imel veliko zaslugo, ker je prvi dvignil alarm, ki naj zbudi te narode, kateri se še niso dovolj globoko zavedli strašne nevarnosti, ki je grozila iz vzhoda. Danes so sovražne plutokracije zvezane z boljševizmom, ki je sovražnik Osi skupno s svojimi evropskimi prijatelji in zavezniki, toda proti tej nakazni zvezi se dviga vojaška moč mladih sil trojne zveze.

Spomin na ta dan pomeni nadaljevanje italijanske politike, ki je videla v boljševizmu vedno sovražnika, s katerim bi vsakršni sporazum ne bil le nemogoč, marveč tudi neznosen.

Trenja med Washingtonom, Londonom in Moskvo

Buenos Aires, 7. nov. AS. V listu »Washington Post« je novinar Drewe Pearson, ki je Rooseveltov sorodnik in dobiva poročila neposredno iz Bele hiše, objavil nekaj zanimivih pojavnosti o nejevolji glede vojne strategije pri treh velikih zaveznicah v Londonu, Washingtonu in Moskvi.

Najbolj eporna točka je, kakor vemo, vprašanje o drugem bojišču. Dovolj je bilo, da so se jeli govoriti o potrebi drugega bojišča, že so se rodila najgloblja nesoglasja med zaveznicami. Pearson piše, da Anglija sodi, da je nespornoma kriva Amerika, Sovjetska zveza pa spet meni, da sta odgovorni za to Anglija in Amerika, češ da se ne držita pogojev.

Prvi znak nesoglasja se je pojavil, ko je Molotov obiskal Washington, kjer navzlic trditvam zavezniškega tiska niso prišli do soglasnih zaključkov. Res je sicer, da so na Roosevelta pritiskali, naj zagovarja misel o takojšnjem nastopu na drugem bojišču, a ko je nato v Beli hiši zbral vojaške načelnike, sta mu načelnik vrhovnega poveljstva Marshall in mornarski poveljnik King povedala, da bi bila pustolovskična preveč tvegana. Če bi stvar spodletela, bi namreč prišlo do nepopravljivega poloma. Zato tudi ob tej priliki niso mogli priti do pravih zaključkov. Churchill je bil dobro obveščen o sodbah v Beli hiši ter o predsednikovem mnenju, ki se je morda preveč potegnil za Molotova. Zato je ameriškega predsednika po telefonu opominjal, da bi bili govori o drugem bojišču škodljivi. Po tem telefonskem pogovoru je bil Roosevelt zelo nejevoljen ter je takoj sklical vojaške poveljnike na drug sestanek, na katerega je povabil tudi načelnika za vojno izdelavo Nelsona. Vendar pa je predsednik tudi na tem sestanku naletel na ugovore vojaških sodelavcev, ki so nasprotovali drugemu bojišču. Sredi razgovorov se je baje Roosevelt obrnil na Nelsona ter dejal: »Nehajte mi že vendar govoriti o tem, da je nemogoče, kar zahtevam.«

Bilo je poleti, ko so nemške motorizirane čete zmagovito prodirale po stepah južne Rusije s povprečno hitrostjo 50 km na dan. Vse orožje, ki so ga izdelali v združenih državah, je bilo bolj ko kdaj potrebno anglosaksonskima zaveznicama za njuno brodogradnjo in letalstvo; veliko zavezniško ladijsko spremeljavno pa, ki je plula proti Murmansku, so nemške podmornice deloma razkropile deloma uničile. Churchill pa je dejal, da morajo Amerikanci nuditi 50 odstotkov svojih vojaških sil, če naj začnejo s skupnim drugim bojiščem. Zato bi bilo potrebno, da se ameriške čete izkrcajo v Angliji, kjer naj bi branile otok, če bi vdor v Francijo spodletel.

Ko so razgovori obtičali, se je Churchill odpravil v Moskvo, da bi vprašanje razjasnil. Zavezniki listi so tedaj pisali, da je prvi dan

razgovorov med Churchillom in Stalinom potekel precej veselo. A nerodnosti so se pokazale šele drugi dan, ko so o stvari globlje razpravljali in ko so vsi tri voditelja prikazali uspehe svojih preučevanj o možnosti drugega bojišča. Tretji dan je že izbruhnil vihar. Churchill in Stalin sta govorila prav odkrito, večini celo kakor sovražnika. Ko se je Churchill vrnil v London, se je kazal zadovoljnega nad doseženim sporazumom, ki pa je seveda dočela spodletel. Dovolj pa mu je bilo, da je dobil zagotovilo, da Rusi ne bodo prosiili Nemčije za ločeni mir. Poslej Stalin in njegovi sodelavci v sovjetskem tisku niso več prikrivali sovražnosti, ki se je v sovjetskih vojaških krogih jela širiti proti zaveznikom. Tako je torej celotno vprašanje o drugem bojišču ostalo nerešeno.

Čilski protest v Urugvaju

Santiago de Chile, 7. nov. AS. Čilski zunanji minister Fernandez je protestiral pri urugvajskem zunanjem ministru Guaniju proti objavi memorandumu washingtonske vlade, ki ga je objavila panameriška obrambna komisija in ki vsebuje Sumner Wellesove sramotilne obsodbe.

Angleški tanki, ki so jih razbile italijanske čete na egiptovskem bojišču

Žilave in zmagovite borbe v Kavkazu

Vzhodno od Alagirja je bilo uničenih 30 sovjetskih tankov — živahno delovanje nemškega letalstva

V Sredozemskem morju je sestrelilo mornariško topništvo 5 sovražnih letal.

Posamezni angleški bombniki so podnevi prileteli nad severno zapadno nemško ozemlje in nad Nemški zaliv. Civilno prebivalstvo je imelo neznatne izgube. Pri teh poletih in pri poletih nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo sestreljenih 6 sovražnih letal.

Bratislava, 7. nov. AS. Na kavkaškem bojišču so boljševiki zbrali večje čete na odseku, katerega držijo slovaške čete. Slovaški ogledniški oddelki so pravočasno zavohali sovražne priprave in sovražnik je moral vedit osredotočenega topniškega ognja pri velikih izgubah opustiti svoje namene. Kasnejši poskus sovjetskega napada so slovaške skupine odbile ter prijele več ujetnikov.

Berlin, 7. nov. AS. Nemške zavezniške čete polagoma, toda čvrsto napredujejo na bojiščih v zgornjem toku reke Tereka. Na tem odseku so nemški in romunski oddelki povečali pritisk na sovražnika, ki jim je moral prepustiti tudi mnogo drugih važnih postojank. Oddelki SS so z nadaljnjim napadom zavzeli nekaj važnih višinskih postojank, ki so odlična izhodišča za nadaljnje

napade. Letalstvo je izdatno podpiralo kopenske boje ter je prisililo k molku sovražne topove in nesprotna strojnična gnezda. Sturmglavci so silovito napadli železniško postajo v mestu Ordžinikidze ter mnogo vojaških vlakov, kateri so bili pripravljeni za odhod na bojišče. Skoro popolnoma so bile uničene vse železniške naprave, hangerji, lokomotive in skladišča. Tisoči sovjetskih vojakov, ki so se nahajali v vlakih, so bili ubiti. Ne da bi imeli le eno lastno izgubo, so nemški lovci sestrelili 32 sovjetskih strojev.

Buenos Aires, 7. nov. AS. Washingtonska admiraliteta naznanja izgubo dveh novih ameriških in enega angleškega parnika, ki so jih septembra potopile nemške podmornice ob južno-ameriški obali.

Junaška smrt generala Stumpa

Berlin, 7. novembra. AS. Poročajo, da je dne 24. oktobra na čelu svojih čet padel na polju časti v Severni Afriki general nemških oklepnih oddelkov Georg Stump. Imel je odlikovanje železnega križa.

Japonski udarci anglosaškemu ladjevju

Japonci so od začetka vojne potopili 79 in poškodovali 39 angleško-ameriških podmornic in 391 trgovskih ladij

Tokio, 7. nov. AS. Japonski cesarski stan javlja, da je bilo od konca julija do konca oktobra tega leta potopljenih 21 sovražnih podmornic. V istem času je japonska mornarica potopila tudi 34 sovražnih trgovskih parnikov s skupno 250.400 tonami. Japonci so v istem razdobju izgubili 2 podmornici in 29 trgovskih parnikov s skupno 122.500 tonami. Tukajšnji krogi pripominjajo, da skupno z novimi ameriški izgubami, objavljenimi danes, znašajo celokupne izgube anglo-ameriških podmornic v sedanjih vojni z Japonsko 79. Poleg tega je bilo težko poškodovanih nadaljnjih 39 podmornic. Za boj je bilo torej skupno one-

sposobljenih 128 sovražnih podmornic. Celotno število potopljenih anglo-ameriških trgovskih ladij (prišle so tudi potopitve iz zadnjega japonskega poročila) znaša od začetka vojne 391 ladij z nad 2.200.000 ton. Od potopljenih 79 podmornic je okoli 60 ameriških, tako so Združene države v tej vojni že zgubile večino svojega podmorniškega orožja. Ta izguba je zelo hud udarec za Amerikance. V tukajšnjih krogih se pripominja, da je vojna ameriških podmornic proti japonskemu prometu zelo zmanjšana. Jekleni obroči, ki ga je Japonska zgradila okoli voda vzhodne Azije, je vedno trdnjši.

Žalostna bilanca Kremlja

Berlin, 7. novembra. AS. Nemška »Diplomatska in politična korespondenca« komentira 25. obletnico boljševiške revolucije, ki pomeni žalostno bilanco delovanja Kremlja in njegovih emisarjev za nelenje vojne v Evropi in v svetu. Poluradno glasilo nemškega zunanjega ministrstva našteva vrsto nesreč, ki jih je zakrivil boljševiški režim v petindvajsetih letih in dokazuje, kako se je Rusija že dolgo časa pripravljala na vojno, brez katere bi boljševiška država po Leninovem nauku ne mogla v svoji sedanji obliki dolgo obstojati. V Rusiji tudi niso nikdar prikrivali, da je bila sovjetska armada bistveno orožje za urenjenje sovjetskega načrta boljševizirati svet. Nato omenja list prijateljsko pogodbo, podpisano leta 1939, med Rusijo in Nemčijo ter naknadne Stalinove zahrbtnosti in izsiljevanja in kako se je Stalin hotel poslužiti tega pakta kot orožja proti Nemčiji. Hitler je to spoznal in je pravočasno z napadom preprečil boljševiški vdor na evropsko celino ter je na ta način s pomočjo pogumnih zaveznikov rešil Evropo strašne sovjetske grožnje. List nato zaključuje, da je zveza med boljševizmom in bogataštvom neustvarljiva da London in Washington odpirata v svojih državah vrata boljševizmu.

Delo Dopolavora v oktobru

Rim, 7. nov. AS. Tudi v mesecu oktobru je delo Dopolavora za tovariša, ki so v službi oboroženih sil, dobro napredovalo. V tem mesecu je Dopolavoro organiziral 2815 prireditev, dočim je število podpisanih vojakov doseglo 2 milijona. Brezplačno je bilo razdeljenih med tovariša v sivozelenu 50.829 darov in v septembru je število podpor družinam borcev znašalo 7029.

Romunsko trgovsko zastopstvo v Rimu

Bukarešta, 7. nov. AS. Danes je odpotovalo iz Bukarešte v Rim romunsko trgovsko zastopstvo na nova gospodarska pogajanja z Italijo.

Poplava v Šansiju

Sanghai, 7. novembra. AS. Velika poplava je opustošila severne kraje v pokrajini Šansi. Velik del črte je bil uničen. Med ljudmi je bilo veliko žrtev.

Pogovori s slovenskim ljudstvom: Mesto in dežela

Časnikar g. Alessandro Nicotera je imel sredi po radiu Ljubljana naslednje predavanje:

Pred kratkim smo poudarili in prav radi še danes ponovimo, da se je protikomunistična misel v Sloveniji porodila iz naroda spontano, in sicer kot odpor proti nasilju in lopovščini naših boljševikov in tistih, ki so bili poslani v pokrajino iz drugih delov in krajev, z vzenkom angleških funtov v žepu.

Dejansko je tedaj narod sprožil misel, misel, ki se je rodila iz dejanja in prenese na dejanja. Navadno se misli rodi v mestih med političnimi rovarji, te misli pa nato prenesejo v pokrajino stranke iz razlogov koristoljubja. Tokrat pa so si kmetje ustvarili lastno misel o boljševizmu.

Resnično smo vedno mislili, da mora preprosto kmečko ljudstvo z gotovo nezaupljivostjo gledati na meščane. Resnica pa je tudi, da mnogo dobrih mladeničev, ki jim je bilo dano izobraziti se v mestu, smatra za svojo dolžnost, da svoje rojake pouče o čudovitih odkritjih znanosti in socialnih pridobitvah, ko se vrnejo na svoje oddaljene domove. Prav lahko je zmotiti in zapeljati uboge preproste kmete na deželi, vendar pa kmetje po naravnem čutu vedno dvomi o naših politikih. Na splošno vzeto kmet po svoji naravi ni partizan, to je mož iz partije in bogve kakšen pojem si je ustvaril o strankah, ki so se med seboj vedno pobijale in se skušale druga drugo premagati.

Znano je, da se stranke široko naslanjajo na ljudske množice, brezimna in politično neoblikovana množica pa se počuti potlačeno. Brž ko se pa ta množica more podrobneje označiti, da je — denimo — kmečka, kakor je v naši pokrajini, tedaj postanejo vsi ti hujšakači v obeh prebrisane in konservativnega kmeta netilci neredov, ko razna-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Vseučilišče je začelo z rednim delom

Ze pred Vsemi sveti, posebno pa te dni, so predavalnice v univerzitetnih poslopih oživele. Mrivo počitniško razpoloženje je končano, resni akademiki so se lotili študija in dela v laboratorijih. Zmagalo je načelo zdrave pameti, da je mladost čas resnega dela in priprave za poznejše življenje.

To leto je padel kot prvi akademik Župec. Takrat so temu idealnemu fantu naprtili vse-možne izdaje. In lahkoverna Ljubljana je tem čenčam skritih, moralno propalih ljudi, verjela. Naslednji dan za Župcem je padel drugi katoliški akademik, Jaroslav Kikelj. Zakaj sta padla ta dva mlada akademika, polna moči in zdravja, ki sta se neizmerno veselila življenja? Danes že marsikdo v Ljubljani to ve. Zato, ker sta bila naziraju-

da naj se delo na univerzi nemoteno nadaljuje, da bi slovenski akademik lahko nadaljeval svoj študij. In za isto idejo je padel univerzitetni profesor dr. Ehrlich in akademik Viktor Rojce.

Te dni so se v trumah vpisavali na univerzo abiturientje in starejši akademiki. Do zdaj se je vpisalo okoli 1080 slušateljev. Najmočnejša je tehnična fakulteta, ki ima letos 255 slušateljev. Vseh novincev se je vpisalo do zdaj 225 in sicer na filozofsko fakulteto 65, na juridično 33, na tehniško 45, na medicinsko 53 in na teološko 30. Največje zanimanje je torej za profesorski poklic. V zadnjem času je prišlo več akademikov v Ljubljano, in se bo zato verjetno število slušateljev v prihodnjih dneh še precej zvišalo.

Pred letošnjimi simfoničnimi koncerti

Kakor razvidimo iz reklamnih notic, se obeta ljubljanskemu občinstvu, pod okriljem Glasbene Matice ljubljanske, vrsta ljudskih simfoničnih koncertov, ki se bodo razvili tekom letošnje sezone v razmeroma kratkih razdobljih drug za drugim. Pobuda za te pomembne in za vse glasbo ljubše občinstvo izredno dobrodošle prireditve je prišla naravnost iz vrst godbenikov — orkestrašev samih. Pripravljeni so ne samo z idejno poštrevnostjo, temveč s praktičnim poštrevnostnim delom in nastopom pokazati poslušalcem, da se v polni meri zavedajo svojega poslanstva, svoje naloge in pomembnosti v glasbenem življenju. Hvalevredna je ta pobuda zlasti zato, ker v zadnjem času praktično ni več obstojal v našem mestu orkester, ki bi sam mogel prevzemati in izvrševati tako velike naloge, kakor so nameravane letos. Treba je bilo torej mnogo dobre volje od članov radijskega in opernega orkestra, ki sta sestavila skupaj za naše razmere izvrstno celoto, kateri so zaupane izvedbe pestrega, težkega, a hvaležnega in umetniško ne-

sporno visokega sporeda. Prav tako pa pričakujemo od obeh vodstev — opernega in radijskega, da bosta s svojo uvidenostjo, z vso potrebno širokogradnostjo in z umevanjem velikih težav, ki so nujno v zvezi s pripravo takih velikih koncertov, pomagali našim idealnim godbenikom in ome- gočili nameravane prireditve.

Koncerti, ki bodo po večini v veliki Unionski dvorani, bodo v svojih sporedih obsegali najlepša dela domače in tuje literature. Zastopani so predklasi (Vivaldi, Bach), dunajski klasiki (Beethoven, Mozart), zgodnji romantiki (Cherubini, Rossini, Weber, Schubert), najznamenitejši predstavniki visoke romantike (Čajkovski, Dvoržak, Catalani, Smetana, Grieg) in še mnogi drugi. Od domačih avtorjev bo doživela prvo izvedbo znamenita Tomčeva skladba »Variacije na pesem od Kneza Marka«, ki je bila svoj čas nagajena ob banovinskem glasbenem natečaju, prvo orkestralno izvedbo bo doživel Škerjanec »Nokturno« v instrumentaciji avtorja samega, ponovljene bodo številne druge slovenske orkestralne skladbe, tako da bo zadovoljeno vsem sodobnim zahtevam koncertnega sporeda. Posebno paznjo so sestavljaleci polagali na izbero solistov, ki bodo sodelovali na koncertih. Tako bodo izmed violinistov izbrani Dermelj, Rojčeva in Pfeifer, od pianistov za Zarnikova, Adamič, Trost in Lipovšek. Za glavnega dirigenta je bil določen vodja radijskega orkestra, Drago Mario Sijancec, ki je s svojo veliko rutino,

Nagrada dvoičkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Mehle Francu in Mariji, Ljubljana, Lahov Stradam 40, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Podaljšanje rokov za sestavo inventarjev za tekstilne izdelke in oblačilne predmete

Vpoštevač težkoče, ki se stavljajo prizade- tim glede sestave inventarjev v smislu navedbe z dne 31. oktobra t. l., št. 198, in želje prizadetih kategorij, je Visoki komisar podaljšal roke, pred- videne v čl. 2 gornje navedbe in sicer tako, da se morajo dela, ki se tičejo sestavljanja inventarjev izvršiti do 14. t. m. V tem času je ukinjena vsaka prodaja in oddaja v citirani navedbi označe- nega blaga (tekstilni izdelki outev in oblačilni predmeti) občinstvu.

muzikalnostjo in smislom za smotrno študij kar najbolj poklican za to težko in odgovorno nalogo. Njegove sposobnosti, ki jih je pokazal že na nekaterih velikih orkestralnih koncertih s tehnične in intuitivno — glasbene strani nam upravičuje najlepše nade, da je vodstvo v dobrih rokah in da se smemo nadejati čim popolnejših izvedb. Od ostalih dirigentov naj omenimo mojstra Rupla Karla, ki je svojo prvo dirigentsko preizkušnjo že odlično prestal na koncertu svojega komornega orkestra in dosegel za prvi nastop zavidljivo višino interpretacije. O drugih dirigentih pa bomo še poročali pravočasno.

Posebej opozarjamo na nekatere od teh koncertov, ki bodo kot matinee v dopoldanskem času ob nedeljah, da se s tem da prilika udeležiti se teh znamenitih prireditev tudi tistim slojem, ki iz kakršnih koli razlogov ne utegnejo ali ne morejo posejati koncertov v popoldanskih urah. Prireditve bodo tako še bolj opravljale svoje ljudsko poslanstvo in namen, toda tudi popoldanski koncerti se bodo začeli ob takem času, da bo kljub časovnim omejitvam posej brez skrbi mogoč.

Orisali smo na kratko značaj prireditev, spored in sodelujoče, sedaj pa zaključujemo z željo za čim večji moralni in gmočni uspeh ter s pozivom ljubljanskemu občinstvu k čim številnejšemu obisku prireditev, kakršnih ni doživelo že dolgo.

cereljar
SKRIJANEC

62.

»MOJ BRAT JE RAVNO TAKO DOLG KOT JAZ.« JE REKEL HARAMBAŠA. »VZEMITE MERO PO MENI!« IN SE JE VLEGEL V RAKEV. TEDAJ PA SO PREVRNILI PO- KROV CEZENJ, NJEGOV SPREMLJEVALEC PA JE POBEGNIL.

63.

DRUGI RAZBOJNIKI SO KOCKALI ZA DENAR, KO JE PRITEKEL K NJIM ZBEGAN SPREMLJEVALEC IN JIM SVETOVAL, NAJ CIMPREJ POBEGNEJO, KER JE NJHOV, POVELJNIK VJET.

GOSPODARSTVO

Trgovska banka v Dubrovniku izkazuje za lansko leto pri glavnici 2.5 milij. kun čistega dobička 185.621 kun (1940 334.820 kun).

Evropsko avtorsko pravo. Nedavno je bila v Berlinu seja avtorskih društev iz celinske Evrope, na kateri je bila zastopana tudi Italija. Na tej seji so sklenili ustanoviti društvo evropskih avtorskih društev s sedežem v Berlinu. Tej družbi pripadajo Italija, Nemčija, Finska, Norveška, Danska, Belgija, Francija, Holandija, Švedska in Švica, na sklepe te seje pa so pristale tudi Španija, Rumunija in Maščarska.

Zasluzki hrvatskih delavcev v Nemčiji. V mesecu septembru so hrvatski delavci iz Nemčije nakazali za domovino 1.64 milij. mark, odnosno 32.8 milij. kun. V prvih 9 mesecih t. l. so nakazali hrvatski delavci v domovino nad 15 milij. mark ali točno 300.2 milij. kun.

Varčevanje v Bolgariji. Od julija lani do julija letos so hranilne vloge pri bolgarskih denarnih zavodih narasle od 19.218 na 24.398 milij. levov. Največje je bilo zvišanje vlog pri ljudskih bankah, nadalje pri poštni hranilnici.

Črnošolska magija in telepatija ...

Oba privlačujeta množice. Gre sicer le za varanje s spret- nostjo, pa ljudi to ne moti. Zabavnih, a tudi presenetljivih čarovnij za domači krog nudi najnovejšo delo

Veseljja dom

ki bo izšlo v kratkem v Slovenčevi knjižnici v treh knjigah. V njem pa ne boš dobil le obširnega poglavja o domačem čarodejstvu, temveč tudi bogato zbirko vsakovrstnih dru- gih iger in razvedril. Vsake knjige za naročnike le 6 Lir! Naročite se na to najlepšo zbirko knjig: **Povejte to še drugim!**

Uradni partizanski krvnik Vencajz ujet

Dva kmečka fanta sta ga ujela z golimi rokami

Z bliskovito naglico se je po stiški in krški fari razširila vest, da je bil ujet tudi eden izmed najkrvočnejših partizanov, Vinko Zajec, p. d. Vencajz iz Oslece pri Krki. Fanta ima komaj 21 let, pa se je po krvočelnosti odlikoval tako, da so ga kmalu postavili na častno in zavidanja vredno mesto partizanskega rablja. Kot znak svojega visokega dostojanstva je ponosno nosil rdeč vrtnik in rdeč trak okoli ramen. Njegov delokrog je bil predvsem na Polževem, kjer je bil za poveljnika slovit Stanko Semč s partizanskim imenom Daki, španski prostovoljec, po poklicu pek z Blok. Vencajz se je vkratk sam bahal, da je spravil na oni svet že 50 ljudi. To število pa se je zadnje čase še pomnožilo z novimi žrtvami.

Ob zlomu partizanske vojske se je moral tudi komandant Daki s težkim srcem posloviti od prelepega Polževca, kjer je živel gospodsko in imenitno kot kak letoviščar. Poslovil se je kar tako na hitro, zato je pač razumljivo, da je pozabil vzeti svojega zvestega rablja s seboj. Vencajz je nekaj časa bridko žaloval za svojim šefom in vi- sokim službenim položajem, potem pa se je po- tolažil in organiziral svojo lastno »armado«. Ta »armada« je sicer štela komaj nekaj moč, armada je bila pa le! Rogovili se z njo po gozdovih v oko- lici Krke in Stične. Ljudje so se ga bali kot ži- vega vraga, saj je imel pod seboj same preizkušne krvočoke — tako tudi Poljančeve štiri lumpe in še nekaj takih tičev temnega spomina in imena.

Še dolgo bi nemara ta glasoviti dolenski ro- kovnjač strahoval deželo, da se nista našla dva pogumna kmečka fanta, ki sta sklenila napraviti njegovi komunistični strhovladi konec. Nekaj ča- sa sta ga zalezovala zaman, nazadnje pa je bil njun trud le kronan z uspehom.

Ko sta se v petek, 30. oktobra proti večeru približala neki hosti, komaj 5 minut od Oslece, sta ga nenadoma zagledala pred seboj. Vencajz je

Komunisti oskrunili spominsko podobo dr. J. Ev. Kreka

Komunistom ni prav nič sveto: ne človeško življenje ne sveti prostori, ki jih oskrunjuje po deželi, niti ne umetnine in spominski kamni, priče narodovega dela.

Podlenu dejanju na Vrhniki, kjer so partizani raztrgali znamenita dela umetnostnega zgodovi- narja g. Marolta, in številnim drugim podlmi zlo- činom na deželi, tako n. pr. skrunitvi grobov v cerkveni grobnici v Zuzemberku, lahko pristejejo komunisti sedaj še oskrumijo spominske podobe dr. J. E. Kreka.

Sinoči so prišli neznani storilci na ta hodnik in umazali relief, ki ga je dala izklesati Zadržna zveza velikemu slovenskemu duhu in zadržniku dr. J. E. Kreku.

S tem so komunisti potrdili svoje poslanstvo, ki mora postati jasno tudi škrcanskim socialis- troma, ki so se tako radi sklicevali na dr. J. E. Kreka, pa ga izdali, ko so se pridružili skrunil- cem spomina velikega delavskega voditelja.

bil menda prepričan, da je naletel na tiha so- mišljenika partizanov.

Izmenjali so nekaj običajnih besed. Ko je bil eden izmed fantov vstrelil Vencajza, ga je s sunko- vito kretnjo zagrabil za roke in mu jih trdo skle- nil za hrbtom. Obenem mu je potegnil samokres izza pasu.

Presenečeni Vencajz je mrko strmel predse. Bogve, kaj se je odigralo v njegovi duši! Nazaj v hosto ga očitno ni preveč mikalo, ker bi se bil sicer srditeje upiral aretaciji. Po kratkem pre- molku je — do kraja vdan v usodo — izprego- voril:

»Če me popeljeta najprej k A., pa pojdem z vama.«

Imenoval je vprav onega kmeta, ki je tudi Poljančeva dva spravil na Krko. Fanta sta rade- volje ustregla njegovi želji in ga odvedla na Mu- ljavo. Tam je Vencajz prosil kmeta, na jmu po- dari kake blace, ker je bil že ves razcepan. Kme- tova garderoba pa ni tolikšna, da bi mogla zado- stiti vsem partizanskim potrebam, zato mu je pro- šnjo odbil. Pač pa je napregel konja in odpeljal znamenitega komunističnega krvnika na Krko, čeprav se je že nočilo.

Tako je zaključil svojo rokovnjaško kariero 21 letni Vinko Zajec, p. d. Vencajz iz Oslece pri Krki, ki ima poleg neštevitih drugih zločinov na vesti tudi umor lastnega brata Toneta in sestre Angele. Gotovo je tudi na tega svojega idejnega pristaša na vso moč ponosna ona inteligenca, ki na tihih še zmerom koketira z »osvobodilno fronto!

Za ovadustvo amnestija ne velja

Na prijavo komande železniške milice je ljub- ljansko državno tožilstvo odredilo kazensko pre- skajo proti nekemu železničarju X. zaradi pre- stopka po § 139. kaz. zakona, ker je na omenjeno komando lažno ovadil dva svoja stanovska tovariša, da sta komunisti in podpirata partizane. Od ko- mande odrejena stroga preiskava proti obema ova- denima železničarjema je rodila negativen uspeh. Ovadba je bila sicer anonimna, toda po raznih oko- lnostih je bilo doganjano, da je bil pisec in odpo- sljatelj te ovadbe železničar X. Ta je tudi priznal, da je res oba ovadil z namenom, da bi nato on zavzel njiju boljši mesti v železniški službi.

Državno tožilstvo je po svoji službeni dolžnosti predlagalo proti ovaditelju železničarju X. kazensko preiskavo zaradi prestopka po § 139 k. z. Ta pa- ragraf določa kazen do pet let strogega zapora za vsakogar, ki oblastvom ovadi lažno in zoper svoje prepričanje, da je kdo storil kaznivo dejanje z na- menom, da bi se proti temu začelo kazensko po- stopanje. Navedena kazenska zadeva se je razvijala v teku preiskave prav ob času, ko je bila objavljena amnestija Nj. Vel. Kralja in Cesarja. V zvezi s to amnestijo je preiskovalni sodnik izdal rešitev, da je ovaditelj železničar delezhen amnestije, češ da gre v tem primeru za kaznivo dejanje, za katero ka- zenski zakon ne določa večje kaze kot petletno za- porno kazen.

Proti tej rešitvi preiskovalnega sodnika se je državni tožilec pritožil iz razloga, da ne more ob- dolžence biti deležen amnestije, ker so od amne-

stijske ugodnosti izključene vse one osebe, ki za- greše kaznivo dejanje proti vojni disciplini ali zlo- rabljajo okolnosti, ki jih je povzročilo vojno stanje. Državni tožilec je v pritožbi zlasti naglasil, da je obdolženec s svojo lažno ovadbo vsekakor kršil vojno disciplino, ker se je zavedal in se je moral zavedati, da povzroči s svojo neosnovano in lažno ovadbo državnim oblastem mnogo nepotrebnega poslovanja, je pa obdolženec tudi docela neoso- vno obdolžil hudega zločinca dve povsem nepriza- deti osebi, ki bi mogli biti po obstoječih predpisih glede na vojno stanje izpostavljeni celo svoji živ- ljenjski nevarnosti. Obdolženčev namen, da bi dva nedolžna in vestna državljana spravil ob službo in sam zasedel njiju mesto, kaže na to, da je postopal brezvestno in tudi zlorabil okolnosti, ki jih je po- vzročilo vojno stanje.

Okrožno kot rekurzno sodišče je ugodilo pri- tožbi državnega tožilca, razveljavilo rešitev preisko- valnega sodnika in v celoti pritrldilo razlogom, ki jih je navedel državni tožilec. Okrožno sodišče je tudi izreklo, da lažni ovaduh ne morejo biti de- ležni amnestije. Po domače je na mestu stari iz- rek: »Kdor drugim jamo kopije, sam vanjo pade.« Preiskava proti železničarju se sedaj nadaljuje.

Kdor širi komunistične laži, podpira komunizem in z njim sodeluje.

Volga in njene ribe

Koniec sovjetske preskrbe z ribami

Struga največje evropske reke Volge je dolga 3694 km; izvir je — po zračni črti — 1670 km oddaljen od izliva. Porečje, ki se z njim prelivlja Volga, obsega ploskev 1.384.000 kv. kilometrov, kar je skoraj trikrat toliko, kot je obsegala prejšnja Nemčija.

Iz malega vira pri Volgini-Vrhovjeve se razvije večletok veličastne velikosti. Pri tem prejema Volga največje število pritokov v zgornjem in srednjem teku, to je, do izliva reke Kame. Razdalja od izvira do izliva Kame meri 1843 km. Dalje — to je še na 1851 km dolgi poti, pa sprejema Volga prav malo dotokov. Zato je porečno omrežje Volge podobno drevesu, ki mu je krošnja polna vej, a je nato deblo oampljeno in zmeraj bolj obsežno. Saj je Volga, ta največja reka Evrope, tako široka, da si to težko predstavljamo. V srednjem in spodnjem teku ni nikjer ožja ko 2 km, a doseže v srednjem teku še širino 10 in celo 13 km, v spodnjem pa je široka 20 do 30 km. Ob izlivu pa meri ustje 170 km.

Številke o njenem vodovju

Volga spravlja vsak dan neznanske množine vode v Kaspisko morje. Seveda se ta množina jako razlikuje glede na letne čase. Spomladi se valji po Volgi v njenem spodnjem teku vsako sekundo po 60.000 kubnih metrov vode, to je 5 milijard kub. metrov sladke vode na dan. Volga bi lahko s to množino vode pokrila vsak dan ploskev 2500 kv. kilometrov v višini 2 metrov. Jeseni spravlja Volga le po 1200 kub. metrov vode v sekundi dalje, kar je petdesetina spomladanske množine. A tudi tedaj ni Volga »majhna«, ampak je še zmeraj mogočen veletoč. Nihanje med množinami Volginega vodovja pa se ne vrši kar preprosto le spomladi in jeseni, marveč so znane tri dobe naraščanja in padanja Volge. Najvišji porast vode je v spodnjem teku v maju in juniju. Nato Volga jako upade in vodovje polagoma pojema do septembra. V oktobru in novembru začne spet naraščati, to je jesensko naraščanje Volge, ki ga sledi spet padanje, preden se pokrije z ledom. Pozimi Volga zmrzne prav v vsem svojem teku. V srednjem teku zmrzne krog 21. do 25. novembra, pri Astrahanu, to je ob izlivu, pa 16. decembra. Tajati se začne pri Astrahanu 14. marca in dalje navzgor med 10. in 20. aprilom.

Dasi Volga dovaja toliko vode v Kaspisko morje, pa vendar ne zadošča, da bi imelo to morje — ali jezero — morsko višino, marveč je njegova gladina 20 m pod morsko višino. Vendar je Volga najvažnejša preskrbovalka Kaspiskega morja z vodo. Druge reke: Ural, Kuma, Terek, Kura in redki pritoki na vzhodni obali e poleg Volge le postranskega pomena.

Velikanske množine rib

Volga prinaša v Kaspisko morje tudi neznanske množine usedlin in sicer do 40.000 ton na dan, ki se razprostirajo po velikanskih ploskvah morja pred Volginih ustjem. Sladka voda Volge je lažja kot slana morska voda, zato dolgo časa plava nad slano vodo, ne da bi se prav za prav pomešala z njo. To in pa njene usedline in vroče sonce pa povzročata, da se pospešuje življenje majhnih organizmov v sladki in usedlini vodi. Vpravi ti organizmi, ki jih znanost naziva »planktoni« pa so povod, da je toliko rib v Volgi in Kaspiskem morju, da jih je celo več ko na Norveškem.

Samo v Volginih ustju in v ondotnem delu Kaspiskega morja nalovijo vsako leto po 380.000 do 450.000 ton rib, a pri tem nalovijo tudi mnogo rib v srednjem in zgornjem teku Volge. Tretjino do polovice ribolova v spodnji Volgi, v deltu in v bližnjem delu Kaspiskega morja, tvorijo Volgini slantiki in Kaspiski slantiki. Kaspiski slantiki so do

Ribe, ptiči in oceanska vojna

Zdaj pa zdaj slišimo, kako preveč skrbni ljubitelji živali tarnajo, češ, kako so zdaj pomorski ptiči, ribe in druge morske živali oskodovane, ko se toliko bencina razlije po morju zaradi raznih eksplozij in potapljanja ladij. Pravijo, da se ribam zamašijo škрге, da se sprime perje ptičev in da so še druge stvari, ki ogražajo življenje tozadnjih živali. Kapljica olja se na vodi polagoma razširi v tako tanko plast, da meri po debelini le še 100 milijontinko milimetra.

Znanstveniki so zdaj napravili nove poskuse z repnim oljem in z glicerinsko mešanico, pri čemer niso imeli za podlago, na kateri se je razširilo olje, vodo, ampak živo srebro. S stekleno paličico so vzeli kapljico olja in so ga stekali. Nato so kapljico olja spojili s površino živega srebra in so nato določili težo olja, ki je ostalo na živem srebru. Iz širine oljnate ploskve na živem srebru in njegove teže so izračunali debelino oljnate ploskve. Dognali so, da ni bila plast repnega olja niti tri milijontinke milimetra debela. Iz tega je razvidno, da se olje — nafta, bencin —, ki se po eksplozijah razširi po morju, tako razprši, da ne more škodovati ne ribam ne ptičem in ne drugim živalim v morju.

Sestri

Gospa Olga se je oddaljila od gorske kočice, kjer je bila edini gost. Sneg, ki je včeraj še ležal po pašnikih, je popolnoma izginil. Vedno hitreje se oblaki umikajo jesenskemu soncu, ki pošilja svoje tople žarke na zemljo, kakor da bi hotelo še popraviti, kar se da, preden nastopi ostra zima. Gospa je dvignila obraz k nebu in vzdihnila:

»Ogrej tudi moje srce, Ti, ki vse ozdravljaš!«

Obstala je in opazovala naravo okrog sebe. Zeleni pašniki se razprostirajo vsepovsod. V bližini pa je zemlja zorana. Za njivo se dviga temna skupina jelk.

»Kako ste pridni!« je zašepetala. Zamislila se je.

»Morda je to zanimanje za prirodu znak, da se mi vrača veselje do dela?« se je tiho vprašala. »Oko se je najprej prebudilo. Ali se bo prebudil tudi duh?«

Zamisljeno je stopala čez zeleni pašnik proti njivi, kjer je kmetica pobirala krompir.

»Kako ste pridni!« je govorila.

Kmetica pa je ostala sklonjena k tlom in kratko odgovorila:

»Skrajni čas je že.«

Skrajni čas... Kakor odmev so se te besede oglasile v Olgini duši. Kakor da bi jo nekdo prisilil, se je sklonila in dejala:

»Pomagala vam bom.«

Njene bele roke so grabile krompir, ki je izkopen ležal na vlažni zemlji. Skupaj s kmetico je začela metati sadeže v bližnjo košaro.

50 cm dolg in tehta 1 in pol kg. Vsako leto nalovijo do 450 milijonov Volginih slantikov v teži 150.000 ton.

Druge važna riba je vobla, ki je zlasti razširjena po severnem delu Kaspiskega morja. Vobla je majhna in je dolga le 12 do 30 cm. Ko v aprilu in maju voble drstijo ob ustju Volge, jih nalovijo vsako leto 600 milijonov do 1 milijarde, kar tehta 80.000 do 150.000 ton. Voble le malo nasolijo in jih sušijo na zraku.

Ribe za kaviar

Jako slaven je jeseter iz Volginega ustja in sicer po svojih treh zastopnikih, ki so: beluga, ruski jeseter in zvezdnati jeseter. Jesetrov nalovijo na leto po 50.000 ton ali še več. Največji zastopnik teh treh vrst jesetra je beluga, ki je dolga tudi več ko 5 metrov in tehta več ko 1 tono. Prej so nalovili še težje beluge, ki so tehtale po 2 toni. Vsako drugo ali tretje leto se zaradi drstenja pojavijo beluge v zgornjem teku Volge, a se le počasi množijo. Beluge dajejo najboljši kaviar. Pred prvo svetovno vojno so proizvajali iz belug po 1200 ton kaviarja na leto.

Manjši kot beluga je ruski jeseter, ki je dolg do 2 m in tehta po 100 kg. Največ pa je dolgih po 1 in pol m in težkih po 15 do 25 kg. Tudi ta jeseter drsti v Volgi, a na mnogih krajih imajo tudi umetna gojišča jesetrov. Na leto nalovijo 300 do 400.000 jesetrov, ki tehtajo do 5000 ton. Tudi iz tega jesetra izdelujejo kaviar. Še manjši je zvezdnati jeseter ali sevrjuga. Navadno je dolg po 1 do 1 in pol metra in tehta po 12 do 15 kg. V času drstenja (v maju in juniju) priplavajo v Kuro, v Ural in spodnjo Volgo. Na leto nalovijo po 600.000 teh rib, ki tehtajo 2500 do 3300 ton. Kaviar iz sevrjuge je jako priljubljen in je najboljše vrste izmed vrst slane kaviarja. Pa je tudi drugih rib še cela množica v Volgi, zlasti belic, ki jih vsako leto nalovijo do 70.000 ton.

Ribi lov v Volgi je bil, za južnovzhodno in srednjo Rusijo tem pomembnejši, ker je Crno morje skoraj brez rib. V Astrahanu se je vprav zaradi množice rib v Volginih ustju razvila bogata ribja industrija, ena najvažnejših v Evropi. Zdaj so Oborožene Sile Osi na vsem tem ozemlju — in konec je sovjetske preskrbe z ribami!

Delavska taborišča za cigane na Slovaškem

Da bi preprečila nadaljnje pohajkovanje in nadlogo cigankim družin, je slovaška vlada sklenila ustanoviti več posebnih cigankinih delavskih taborišč. Vanje bo spravila vse cigane ter jih navajala na redno delo. Cigani, kateri so bili že obsojeni zaradi kakakega prestopka, bodo ločeni od ostalih neoporečnih ciganov ter bodo prišli v druga taborišča.

Križanka št. 60

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21				22			23					24		
25						26			27				28					
29				30	31			32				33	34			35		
36	37		38				39	40	41		42			43	44		45	
46			47			48				49		50			51			
52		53					54			55				56				

Vodoravno: 1. oblika cvetenja, 9. sila, 12. električni pol, 17. Hamsunov roman, 20. nadležna žuželka, 21. hlapljiva tekočina, 22. starogrški bog vojske, 23. leposlovno znanstvena obravnava, 24. kraj v Voivodini, 25. dan v tednu, 26. pesniško glasbilo, 27. običaj, 28. del roke, 29. prvotni prebivalec Balkanskega polotoka, 30. ovitek, 32. pripadnik izumrlega naroda, 33. oris, opisovanje, 35. osebnih zaimek, 36. shramba za puščice, 38. mesto na Češkoslovaškem, 40. izumrla žival, 42. vrtna lopa, 43. industrijska rastlina, 46. oseba iz Gotovčeve opere, 47. zmazek, neumetniško delo, 48. starogrško božanstvo ljubezni, 49. moško ime, 50. izraz pri kartanju, 51. žalost, 52. egiptovsko božanstvo sonca, 53. nosač, prinašalec, 54. žensko kresno ime, 55. svetopisemski kraj, 56. hlapec, poganjač.

Navpično: 1. kovina, 2. starogrški denar, 3. evetopisemsko mesto, 4. plaz, ecesedlina, 5. zgodovinski zapiski, 6. žensko ime, 7. kraj na Koroskem, 8. vzhodni krivorevec, 9. kraj v Grčiji, 10. ploščovna mera, 11. smrekov storž, 12. bolgarski knez, 13. kraj v Makedoniji, 14. strupena žuželka, 15. marmatinski postopek, 16. starogrški junak, 17. oblika cvetenja, 18. pristanišče v Arabiji, 19.

Kostum in bluza

Jesenski kostum je preprost, gospodski, a predvsem uporabljen, ni preveč resen ampak je z mnogimi majhnimi domisleki prilagojen novemu, mehkeemu slogu ženskih oblik. Navzlic temu pa je tudi tako zvan »skrojaški« kostum jako moderen in je večkrat s kakšno posebno malenkostjo v svoji strogoosti poživljen. V glavnem je na vrsti nova ženska linija, ki se izogiba vsemu oglatemu in športnemu. Predvsem mora biti kostum praktičen, da je primeren za uporabo pri vsakdanjih potrebah.

Tu imamo, na primer, temnorjav kostum z dolgo, malce zvoničasto jopico. Za vratom je majh-

na rutica, od ramen do konca jopice pa je ozka proga krzna ali takega blaga lisice barve. To je edini okras, ki zakriva tudi prsni, kjer je kostum zapet. Rokava in krilo so gladki. Bluza pa daje kostumu poslednji poudarek in utegne odločiti s svojim krojem, da je kostum praznejša ali pa športnega pomena. Mogoče je narejena iz vzorca, ste svile, je do vratu zaprta, ali ima kak naguban naprtnik z ozko progo, ali je na kozaški način, z okroglim naplčnikom, ali ima robčke in podobno. Kakršno bluzo imaš za h kostumu, takšno lice ima potem ves kostum.

K U H I N J A

Sladka repa z moko. Repo olupim, operem, skrhnam in zalijem toliko z vodo, da jo pokrije. Ko je repa malo bolj kot na pol kuhana, naredim z žlico odprtino in v odprtino denem tri žlice enotne moke. To pustim še četr ure vreti. Nato odlijem tekočino, repo in moko pa prav dobro zmešam. Med mešanjem prilivam odcejeno repnico. Repnice prilijem toliko, da postane jed precej gosta. Kašo stremem v skledo in zabelim z mastjo ali z maslom, v katerem sem zarumenila na tanke rezine zrezano čebulo.

Sladka repa s krompirjem. Repo olupim, operem, zrežem na kocke in skuham v slani vodi do

mehkega. Par debelih krompirjev olupim, operem, zrežem na kocke in skuham do mehkega. Ko je krompir skuhan, ga zmešam z repo, potresem s kumino in zabelim z blede-rjavim prežganjem, v katerem sem zarumenila precej sesekljane čebule. Lahko pa tudi krompir in repo skrhnam ter storam tako, kot z na kocke zrezanima prikuhama.

Makaroni s kutinami.

Makarone poparim, operem v mrzli vodi ter pristavim v vreli vodi. Ko so makaroni mehki, jih odcedim, osvežim z mrzlo vodo in pustim, da se odtebejo. Kutine olupim in zrežem na ribežnju za kisloto repo. V kozici raztopim malo masla ali masti ter obložim z makaroni, na makarone potresem kutine, jih osladim s sipo in odšavam s cimetom. Na kutine naložim zopet makarone in na makarone kutine, sladkor in cimet. To delam toliko časa, da porabim oboje. Vrhnja plast mora biti z makaroni pokrita.

Kozico denem za dobre pol ure v pečico. Pečene makarone dobro zmešam in dam kot močnato jed s solato ali tudi brez nje.

Parjen krompir.

Krompir olupim, operem in zrežem na rezine. V kozici razbelim malo masla. V njej zarumenim sesekljano čebulo in sesekljam zelen peteršilj ter na rezine narezan paradiznik. Stresem krompir v to, ga osolim in zalijem do polovice z vodo. Posodo dobro pokrijem in pustim pražiti toliko časa, da se krompir zmeha. Krompir dam k mesu za prikuho, ali pa brez mesa s kisloto ali kislim zeljem.

Krompirjev hren.

2 kg krompirja olupim, operem in celega skuham v osoljeni vodi. Ko je krompir skuhan, ga prav dobro stlačim in mu primešam dve žlici naribanega hrena. Med mešanjem prilivam krompirju po kapljicah olja in nazadnje nekaj žlic kisa. Hren dam mrzel s praženim krompirjem na mizo.

Smešnica

Pri vojakihi je dobil sleherni vojak 10 mark.

Cetovodja je pristopil k vojaku in ga vprašal:

»Kako si bosie razdelili teh 10 mark?«

»V kantini si bom kupil steklenico vina.«

»Vina? To pa stane najmanj 4 market!«

»Seest mark, gospod!«

Cetovodja zmaje z glavo, rekoč:

»Tak zapraviljivec ste! In kaj boste storili z ostalimi 4 markami?«

»Vojak je strumno povedal:

»Te bom pa dodal k 3996. markam in bom plačal doma mezde svojim delavcem.«

Olga se je zvrnala. Začudeno je gledala kmetico, ki je občutila isto kakor ona.

Košara je bila polna. Dvignili sta jo in stresli krompir v vrečo. Nato sta si obrisali pot s čela.

Kmetica se je zopet sklonila in dejala:

»Hvala Bogu, da je še o pravem času prisijalo sonce.«

Olga je pogledala preko temnih jelk proti modremu nebu in je zašepetala:

»O da bi prišlo razsvetljenje tudi nad človeštvo še o pravem času!«

Kitajski berač

Slepi berač na Kitajskem. Čajkung z imenom, je prav lagodno in brezskrbno živel, ko je na stopnišču templja prejemal milodare dobrih ljudi. S tem je preživljal tudi svojo družino.

Neki evropski zdravnik ga je videl in zdelo se mu je, da ima ta berač le mreno na očeh, ki bi se dala izlaska odstraniti. Poklical je berača k sebi, da bi ga bolj natančno preiskal.

Čajkung je prišel, in zdravnik je spoznal, da je imel prav. Brezskrbno ga je operiral. Ko so čez nekaj tednov vzeli beraču obvezo z oči, je začel gledat spet luč in podobe sveta, kakršne je videl časih.

Zadovoljen je odšel od zdravnika. Ko se je spet pojavil na tempeljskem stopnišču, mu ni dal nihče niti novčice več, češ, saj zdaj vidi in si lahko s kakim delom zasluži za preživljanje. Beračenje je pa sramotno za zdravega človeka.

Čajkung je poiskal delo in ga je tudi našel. Toda, bil je že star in z delom ni mogel zaslužiti toliko, kolikor je prej prejemal miloščine.

Zatorej je stopil k zdravniku in dejal:

»Z operacijo me nisi prav nič osrečil. Ne zaslužim zadosti in zato te prosim, da mi poiščeš tako službo, kjer bom toliko dobival kot sem prejemal na tempeljskem stopnišču.«

Zdravnik je začuden zmajal z glavo:

»Kako neki,« je dejal, »ozdravil sem te in ti nisem za to nič računal! Hvaležen mi moraš biti! Le pojdi in se veseli, da spet vidiš! To je več vredno ko denar.«

Berač je šel k sodniku in je tožil dobrotnika za odškodnino.

Sodnik je poklical zdravnika na sodnijo in ga vprašal:

»Ali vas je Čajkung prosil, da mu vzamete slepoto?«

»Tisto ne,« je odvrnil zdravnik, »a revež se mi je zasmilil.«

»To ni bilo prav,« je dejal sodnik, »zakaj mi imamo tale zlati nauk! Nikomur se ne vsiljuj niti z ljubeznijo niti s hudobijo. Zoper to ste se pregrešili in ste berača spravili v tak položaj, ko ne more zadosti zaslužiti zase in za družino. Zato morate vi sami poskrbeti za to, da mu bo spet tako dobro, kot mu je bilo prej, ko je bil slep. Sodišče bo določilo vsoto denarja, katero boste morali Čajkungu vsak mesec plačevati.«

Zdravnik od osuplosti ni rekel ne bej ne mev.

Toda kadarkoli je odšel srečal berača, se je obrnil proč, da ga ne bi premagalo usmiljenje.

Naročajte in čitajte »SLOVENCA«

ŠPORT

Danes finale na Stadionu

Ob 15 med Ljubljano in Marsom.

Če bo vreme količkaj ugodno, bo prišlo na Stadion lepo število gledalcev, ki bodo želeli na lastne oči videti, kakšno bo zadnje, najbolj napeto in najbolj usodno dejanje kratkega jesenskega turnirja.

Pet moštev, ki so sodelovala v nogometnem turnirju, bo seveda med gledalci, v zeleni areni pa bošta bila boj za končno zmago finalista obeh skupin: Ljubljana in Mars. Zmaga, ki bo padla v prid močnejšemu ali srečnejšemu (v nogometu je vedno tako!), je zvezana z naslovom ljubljanskega nogometnega prvaka za 1942 in z lepo nagrado, ki jo je razpisal zaupnik CONTI-ja.

Ljubljana se bo borila za prestiž, Mars pa za morebitno veselo presenečenje številnim prijateljem njegovega kluba. Moštvu sta kolikor toliko vigrani, obe sta nastopili po dvakrat in prepričani smo, da se bomo z lepo in pošteno tekmo poslovili od jesenskega nogometnega turnirja in najbrž tudi od letošnje sezone.

Šport v kratkem

Za hrbtno plavanje je vedno manj zanimanja in nekateri mislijo, da bo polagoma izpadlo iz sporeda plavalnih tekem kakor se je to zgodilo tudi z bočnim načinom (plavanje po strani ali »violina«). Med tem bodo prav bleda dvoma potekla še desetletja, ko bomo gledali na tekmah poleg prostega eloga tudi še prsno in hrbtno plavanje. Ja pa res, da letošnji rezultati na hrbtu niso bili kaj prida. V tabeli najboljših v Evropi je letos za spremem-

GOSPODJE POZOR! Klobučarna „PAJK“ strokovno očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Paik, Sv. Petra c. 38

SUHE GOBE,

orehe, proso, jabolka, sušeno sadje. Ponudite

M. Cuček,
LJUBLJANA,
Sv. Petra c. 13.

bo Portugalec Simas, ki je preplaval 100 m vznak v 1:09. Drugi je Schröder (Nemčija) 1:10,4, tretji Weller (Španija) 1:11, četrti Parsson (Švedska) 1:11,9 itd.

Trener Schaffer spet deluje v Rimu. O Alfredu Schafferju, nekaj tako slovitim madžarskem nogometašu je znano, da je lansko leto treniral odlično enajstoročnik »Roma«. »Več kot zmagati v državnem prvenstvu, se ne da storiti«, je izjavil, ko se je vrnil po daljšem dopustu spet na svojo dolžnost. Poročajo, da bi ga na Madžarskem radi zadržali za državnega trenerja, Schafferja pa mika prav posebnost nalog, ki si jo je postavil z »Romo«: rad bi jo pripeljal še enkrat do slave državnega prvaka. To bi bil veekakor velik uspeh!

Športniki, ali že veste...

...da izkazujejo francoske statistike, da je na Francoskem v prometu 10.048.217 koles. V primeri z l. 1938 je naraslo število kolesarjev za približno dva milijona. V enem samem okraju (Seine-Pariz) je 800.000 koles.

...da je na Danskem, odkar so vpeljali stave na kolesarske dirke, vedno več zanimanja za te prireditve? Tako n. pr. ugotavljajo, da je bilo letos na dirkališču v Odrupe vsega skupaj četrtilijona gledalcev, lansko leto pa le okrog 220.000.

Sobica s posebnim vhom oddam gospodični ali gospodu. Sprejme se tudi dijak na stanovanje. Istotam se prodajo tudi stare pumpare, Naslov v upravi »Slovenca«.

C. E. I. S. A.

Compagnia
Esportazione Importazione Sementi Agricole
Družba za izvoz in uvoz poljedelskih semen

Organismo economico della Confederazione Fascista dei Commercialisti per il commercio col'estero delle sementi e bulbi da destinarsi alla semina agricola. Vi fanno parte come soci tutte le Ditte Italiane operanti nel ramo all'importazione ed all'esportazione. Per informazioni scrivere:

Gospodarski organ Fašistične korporacije trgovcev za trgovino z inozemstvom s semeni in gomolji, namenjenimi za setev v poljedelstvu. Člani so vse italijanske firme, ki se bavijo z uvozom in izvozom. Po pojasnila pišite na:

C. E. I. S. A. - Via Altabella II - BOLOGNA

Ljubitelji gramofonskih plošč pozor!

Prispela je nova pošiljka najnovejših gramofonskih posnetkov od Zare Leander in Georg Bulanžca ter velika izbira najnovejših plesnih šlagerjev. - Pohitite, dokler še traja izbira! - Velika zaloga vseh vrst še kvalitetnih gramofonov ter gramofonskih igel po zmerni ceni. - Strokovno in poceni popravljamo gramofone.

Everest — Prešernova 44

Everest pisalni stroj

je poznana znamka, dobrega materiala, sodobne izdelave, tehnično najmoderneje izpopolnjena ter neprekosljive lepe moderne zunanosti. Za vsak stroj večletna garancija. — Ogled in poskus neobvezen. — Vaše stare stroje vzamemo v račun.

Everest — Prešernova 44

Berite
Slovenca
in oglašujte v njem!

PETROLAV

Soc. Coll. di R. GAROSI & C.

Milano Stabil: Via F. Argelati, 22 — Tel. 37.602

Sede Via Camperio, 10 — Tel. 152.801

PRODOTTI AUTARCHICI AUTARKTIČNI PRODUKTI
Gomma lacca - Resine - Vernice - Guma za lake - Smole - Ličila - Petrolei - Sgrassanti - Detersivi - Gli. - troleji - Topila za maščobe - Cistiti - cine - Lubrificanti - Emulsivi - Cere - Glucine - Mazila - Emulzije - Vosek per pavimenti - Solventi - za tla - Rastopine

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je v Ameriki umrl naš dobri stric

p. Venceslav Šolar

benediktinec in misijonar

Priporočamo ga vsem v molitev in blag spomin!

Ljubljana, 6. novembra 1942.

Za sorodstvo prof. J. Šolar

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

izplačuje

»A vista vloge« vsak čas, »navadne« in »vezane« po uredbi.

PUPILARNO VARNA!

Sodno depozitni oddelek, hranilniki, tekoči račun.

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Zahvala.

Moj mož Andolšek Franc, trgovec in posestnik v Karlovi pri Vel. Laščah, je bil zavarovan za smrt in doživetje pri zavarovalnici »Jugoslaviji«.

Po njegovi smrti mi je zavarovalnica »ISTITUTO NAZIONALE delle ASSICURAZIONI« — »NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD« — Roma, ki je to zavarovalnico prevzela, takoj izplačala celo zavarovano glavico.

Podpisana se zahvaljujem temu zavodu za kulantno postopanje in ga vsakomur toplo priporočam.

Vel. Lašče, dne 16. julija 1942.

Andolšek Kristina I. r.

Dr. Jože Furlan

specialist za bolezni ušes, nosa in grla

Ordinira od 2 do 3 ure

Turnograjska 4 (nasproti »Drame«)

PIANTE — SADIKE

da frutto, da giardino, da bosco — sadne, vrtno, gozdne

SBI — DITTA RAFFAELLO FEDI PISTOIA

Catalogo gratis — Katalog zastoj!

C. E. T. R. A.

Compagnia Edizioni
Teatro Registrazioni Affini

Družba za posnemanje na plošče
gledaliških komadov in sliknega

Il più completo e significativo repertorio di incisioni di musica sinfonica, operistica e da camera, di musica religiosa, di musica operettistica leggera e di genere, di ritmi, canzoni e motivi da film. Dischi per bambini. Dizioni di prosa e poesia. Valigie e tavolini grammofonici. Il più ampio assortimento di accessori fonografici.

Najbolj popolen in pomemben repertoar, posnet na plošče, sinfonične, operne, komorne, nabožne in lahke operetne glasbe kakor tudi druge glasbe, pesmi in napevov iz filmov. Plošče za otroke. Predavanja v prozi in poeziji. Kovčki in mizice za gramofone. Največja izbira fonografičnega pribora.

PRODUTTRICE — IZDELUJE:

S. A. C. E. T. R. A. Via Arsenale, 17-19 - TORINO

Vdani v božjo voljo javljamo, da nas je za vedno zapustila naša nadvse ljubljena, predobra gospa

Apolonija Kraškovic roj. Remžgar

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 8. novembra 1942, ob pol treh popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo, 11. novembra 1942, ob 7. uri jutraj v župnijski cerkvi sv. Jakoba.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 6. novembra 1942.

Rodbini Kraškovic - Gunde.

Zahvala

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam lajšali boleost nad nenadomestljivo izgubo našega nepozabnega očeta, gospoda

Anžiča Mihaela

vsem, ki ste ga obsuli s cvetjem in v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti — naša iskrena zahvala!

Ljubljana, dne 6. novembra 1942.

Mici in Zeti, hčerki, ter rodbine: Anžičeva, Habičeva, Arkotova in Vrhovčeva

